

Interview met Henny van Kesteren

De KNPV was op 18 en 19 oktober 2008 aanwezig op de Paddenstoelenmanifestatie van de honderdjarige Nederlandse Mycologische Vereniging, waar ook spreekuur was van een plantendokter.

Het doet me genoegen om een echte plantendokter te mogen interviewen. Wie is deze plantendokter?

De naam is Henny van Kesteren en ik heb bijna veertig jaar gewerkt bij de Plantenziektenkundige Dienst bij de afdeling Diagnostiek, sectie Mycologie. Bij onze afdeling kwam al het zieke materiaal binnen, afkomstig van boeren, fruitkwekers, bloemisten en particulieren. Dit waren zo'n veertig inzendingen per dag; vijftien tot twintig daarvan waren voor de afdeling mycologie. Dit was een capabele club mensen met Boerema als sectiehoofd. Een inzending kon van alles zijn: van dikke eikenbomen tot kleine begoniastekjes en alles wat ertussen zat.

Dat materiaal kon je soms meteen bekijken op de aanwezigheid van schimmels. Een meeldauw of roest sporuleert direct op het materiaal, waarvan je dan een preparaat kunt maken. Met behulp van determinatieboeken kun je vaak snel een diagnose stellen.

Zonder een juiste diagnose is het niet mogelijk een adequaat bestrijdingsadvies te geven. Bij plantenziekten is het hetzelfde als bij mensenziekten. Dan ga je ook eerst naar de huisarts en vervolgens naar de specialist voordat je medicijnen neemt. Als je niet weet wat het is, is de bestrijding een greep in het duister.

Lukte het meestal om een identificatie te doen?

Meestal wel. Wanneer een schimmel op een inzending niet sporuleert is het nodig om aangestapt bladmateriaal eerst een paar dagen vochtig te leggen in een Petri-schaal: na een paar dagen worden vruchtlichamen gevormd en is identificatie mogelijk. In de meeste gevallen is een kweek op een voedingsbodem nodig. In ongeveer negentig procent van de gevallen lukt het vervolgens om op die manier de ziekteverwekker te identificeren.

De overige, niet determineerbare gevallen stuurden we het op naar specialisten van het Cen-

traalbureau voor Schimmelcultures. Dan kregen we van hen uiteindelijk te horen wat het was. Het kwam ook voor dat we iets totaal nieuws tegenkwamen, zoals in de jaren zestig zwartwortelrot op komkommer, augurk en meloen. De schimmel die dat veroorzaakte sporuleerde niet onder de ons bekende voorwaarden, maar op basis van literatuurgegevens lukte het na een tijdje deze schimmel te laten sporuleren. Het bleek een nog onbekende soort te zijn. Uiteindelijk is deze beschreven als *Phomopsis sclerotioides*.

Wat zijn de nieuwe ontwikkelingen in het vakgebied?

Heel belangrijk is de globalisering. De wereld wordt zo klein. Allerlei soorten plantmateriaal komt ons land binnen, maar ook hun belagers: een groot scala aan schimmels, bacteriën, noem maar op. Een bekend voorbeeld hiervan is de introductie van bacterievuur, veroorzaakt door de bacterie *Erwinia amylovora*, afkomstig uit

INTERVIEW

Engeland. Zo krijgen we steeds te maken met nieuwe schadelijke organismen. Wat in de diagnostiek steeds belangrijker wordt zijn moleculaire identificatietechnieken. Er wordt tegenwoordig veel minder naar morfologie gekeken.

"Dit heb ik veertig jaar voor mijn werk mogen doen!"

En nu ben je plantendokter uit liefhebberij?

Ja, ik heb in mijn tijd op de Plantenziektenkundige Dienst veel kennis opgedaan. Ik kom ook graag onder de mensen en ik kan altijd aardig uit mijn woorden komen, dus toen ik acht jaar geleden gepensioneerd ben dacht ik: dat kan ik best blijven doen om die kennis over te dragen. En dat doe ik dan ook regelmatig op verschillende plaatsen; in de tuinen van Appeltern, in de Boshoeve in Wolfheze en nu bij de Nederlandse Mycologische Vereniging. Dan neem ik mijn microscoop mee en wat ziek plantenmateriaal, bijvoorbeeld appels met schurft, bladeren met meeldauw en roesten. Ik laat mensen zien wat resistentie is en ze kunnen hun eigen zieke planten meebrengen om te vragen wat ze mankeren. En dat is verschrikkelijk leuk!

Wat is je visie daarin?

Delen van je kennis en onder de mensen komen. Ik heb geen zin om achter de geraniums te kruipen. Dit wil ik dan ook zo lang mogelijk blijven doen. Kennis overbrengen is belangrijk. Kinderen vinden leren niet altijd even leuk, maar tegen mijn kleinkinderen ik zeg altijd: "Jongens, leren moet je! Leren! Goed leren. Want alles wat je hebt

kunnen ze je afnemen: je geld, je auto, je huis, zelfs je vrouw kunnen ze van je afnemen, maar wat je geleerd hebt, wat in je kop zit, dat kunnen ze je niet afnemen. Dat is van jou! Dus probeer van alles altijd zo veel mogelijk te leren en kennis op te slaan."

Heb je nog andere hobby's?

Ik spaar postzegels met paddenstoelen. Ik luister graag naar muziek; ik ga graag naar musicals. Laatst bijvoorbeeld zijn we naar Herman van Veen geweest. Het was geweldig. En reizen: mijn oudste dochter woont in Zuid-Afrika en daar ga ik twee keer op een jaar heen en dan gaan we Afrika bekijken.

In mijn werktijd heb ik het Europees Mycologisch Netwerk opgestart, waar ik nog steeds bij betrokken ben. Elk jaar eind april komen wij met de mycologische diagnostici uit ongeveer twintig Europese landen bij elkaar. Daar worden dan de mycologische problemen van het afgelopen jaar besproken en ervaringen uitgewisseld. Dit zijn tot op heden zeer nuttige en waardevolle bijeenkomsten gebleken.

Wat is je binding met de KNPV?

Ik ben al heel, heel lang lid, wel 35 jaar. Natuurlijk ook vanwege mijn werk op de PD. Ik heb op de bijeenkomsten wel lezingen gehouden en lees regelmatig het blad Gewasbescherming en blijf zo op de hoogte van nieuw ontwikkelingen.

Data van toekomstige spreekuren van de plantendokter:

- 30 mei en 19 september 2009 in 'de Boshoeve' in Wolfheze
- regelmatig in de tuinen van Appeltern